

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

О.Ф. Шаповал, кандидат економічних наук

Досліджено систему формування та використання інформаційного потенціалу підприємства в ринковому середовищі.

Інформаційний потенціал підприємства, стратегічні інформаційні системи, модель інформаційного потенціалу, ринкова система.

Ефективність діяльності сучасного підприємства значною мірою залежить від рівня його адаптованості до умов ринкової конкуренції, що зумовлює необхідність формування потужного інформаційного потенціалу та запровадження відповідної системи його керування, адекватної ринковим вимогам. Основними завданнями формування інформаційного потенціалу підприємства є визначення його оптимальної структури з урахуванням змін ринкового середовища через прискорення практичних дій щодо впровадження нововведень, а також стратегій розвитку підприємства.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблема формування та управління інформаційним потенціалом підприємства висвітлена в працях зарубіжних вчених: Джеймса О. Брайена, К. Нейлора, Д. Уотермана. Серед вітчизняних вчених проблемам ефективного управління інформаційними системами та інформаційним потенціалом підприємства присвячені наукові праці О.В. Оліферова, Н.С. Пінчук, В.Ф. Ситника, Г.П. Галузинського та інших.

Мета дослідження – обґрунтування шляхів оптимального формування та використання інформаційного потенціалу підприємства для досягнення стратегічних і тактичних цілей його діяльності з урахуванням динаміки змін ринкових механізмів.

Виклад основного матеріалу. В бізнесовій діяльності підприємств використовуються різні види матеріальних і нематеріальних ресурсів, причому, найбільш вагомими з них є інформаційні ресурси. Інформація, дані, бази і банки даних, бази знань належать до основних елементів нематеріальних ресурсів підприємства, які формують його інформаційний потенціал. Створення інформаційного потенціалу на підприємстві відбувається шляхом накопичення та збільшення обсягів інформації, а її використання сприяє значному підвищенню продуктивності праці, змінам умов та якості праці, наданню нових послуг тощо.

Сучасний підхід до використання інформаційного потенціалу підприємства фокусується на розвитку інфраструктури комп'ютерних інформацій-

них систем. Використання корпоративних інформаційних систем інтранет, інформаційних систем для керівників, експертних систем та інформаційних ресурсів мережі Інтернет дозволяє фахівцям підприємства оперативно отримувати інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень, що підтримує стратегію конкурентної переваги підприємства.

Зміст концепції формування інформаційного потенціалу підприємства полягає в тому, що інформаційні ресурси повинні бути оптимально структуровані з урахуванням інформаційних потреб та цілей розвитку підприємства. Інформаційні потреби підприємства залежать від таких чинників як розмір підприємства, галузеві особливості, тип виробництва, науково-технічні розробки, рівень управління та рівень кваліфікації персоналу.

Реалізація концепції формування інформаційного потенціалу підприємства ефективна за умов, коли підприємство є стратегічно орієнтованим. Це зумовлює створення інформаційних баз, банків даних та баз знань, які б задовольняли методи і механізми ведення бізнесу та забезпечували його прозорість і користь власникам капіталу.

Фундаментальною метою формування інформаційного потенціалу підприємства є створення такої його структури і змісту, які насамперед здатні забезпечити ефективне вирішення проблем бізнесової діяльності підприємства та його сталу конкурентну перевагу в ринковому середовищі.

Аналіз стану формування і використання інформаційного потенціалу підприємств харчової промисловості України свідчить про специфічність цих процесів, які залежать від особливостей галузі (спеціалізованої підгалузі виробництва продовольчих товарів), до якої належить підприємство.

Результати аналізу показали, що на підприємствах харчової промисловості плануються та визначаються інформаційні потреби відділів і структурних підрозділів, відстежуються джерела та форми подачі інформації, організуються власні системи "інформаційного обігу" на базі комп'ютерних інформаційних систем, а також здійснюється контроль і аналіз рівня та якості задоволення інформаційних потреб фахівців, відділів і структурних підрозділів в системі управління підприємствами.

Практика бізнесової діяльності підприємств харчової промисловості свідчить про значний позитивний вплив використання створеного інформаційного потенціалу підприємств на результати їх виробничо-господарської діяльності. Так, за підсумками 2012 р., порівняно з 2011 р., зростання обсягів промислового виробництва харчових продуктів забезпечували підприємства у більшості галузей харчової та переробної промисловості. За підсумками 2012 р., найбільше зростання обсягів промислової продукції у виробництві олії та тваринних жирів – на 14%, переробленні, консервуванні овочів і фруктів – на 10,5%, виробництві молочних продуктів та морозива – на 3,2%, виробництві какао, шоколаду та цукристих кондитерських виробів – на 3%, виробництві борошномельно-круп'яної продукції – на 2,6%, виробництві м'яса та м'ясних продуктів – на

2,5%. Збільшення темпів приросту виробництва досягнуто в 15 регіонах України. Зокрема найбільше: у Херсонській області (на 18%), м. Севастополі (на 9,8%), Львівській (на 9,5%), Кіровоградській (на 8,6%) областях та інших регіонах [2].

Проведений аналіз свідчить також і про те, що найкращих бізнесових результатів досягли підприємства, які мають не тільки потужні інформаційні комп'ютерні системи та інформаційні бази, а і є стратегічно орієнтованими.

Інформаційний потенціал підприємства повинен бути стратегічно орієнтованим. Цей процес зумовлений впровадженням стратегічних інформаційних систем і технологій на підприємстві. У практиці роботи підприємств використання стратегічної інформації та стратегічних інформаційних систем сприяє реалізації стратегії конкурентної переваги підприємства на внутрішньому та глобальному ринках продукції. Комп'ютерні інформаційні системи стратегічного типу "проштовхують" інновації в бізнесі, позитивно впливають на підвищення ефективності виробництва та зміцнюють стратегічну складову інформаційного потенціалу підприємства.

Впровадження стратегічних інформаційних систем обумовлює вдосконалення організаційних структур підприємства, реорганізацію комп'ютерних систем, досягаючи їх оптимального сполучення й відповідності завданням та цілям бізнесової діяльності.

Стратегічні цілі бізнесової діяльності визначають модель інформаційного потенціалу підприємства. У цьому випадку формування інформаційного потенціалу підприємства фокусується на розвитку таких типів стратегічних інформаційних систем, які сприяють не тільки вдосконаленню руху внутрішніх і зовнішніх інформаційних потоків та забезпеченню персоналу унікальними інформаційними звітами, а й підвищенню обсягів знань у базах знань та їх розповсюдженню (як бізнес-досвіду) усередині підприємства.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Успішна діяльність підприємства на ринку залежить від рівня його адаптованості до умов ринкового середовища та досягнутих лідерських позицій в конкурентній боротьбі. Суттєвою підтримкою в цій діяльності є формування оптимальної структури інформаційного потенціалу підприємства та ефективне його використання.

Зростаюча конкуренція серед підприємств здійснює умовний "тиск" на бізнесову та управлінську діяльність підприємства, як і безперервний стрімкий науково-технологічний розвиток комп'ютерних інформаційних систем і мереж, що необхідно враховувати в процесі формування інформаційного потенціалу підприємства.

Вибір моделі формування інформаційного потенціалу підприємства здійснюється різними шляхами і засобами. На нашу думку, формування інформаційного потенціалу підприємства має відбуватися з урахуванням

власних інформаційних потреб, відповідати характеру змін ринкового середовища та визначеним стратегіям розвитку бізнесової діяльності підприємства.

Стратегічно орієнтоване підприємство має переваги щодо вдосконалення процесу створення інформаційного потенціалу за рахунок інвестування коштів у розвиток інфраструктури комп'ютерних інформаційних систем, інформаційних баз і банків даних, впровадження стратегічних інформаційних систем, що, в кінцевому підсумку, сприяє успішній бізнесовій діяльності та зміцненню конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Список літератури

1. Циганов С.А. Проблеми сталого розвитку у контексті неоліберальної моделі глобалізації С.А. Циганов, А.М. Яншина // Економіка України. – 2013. – № 4.–С. 4–13.
2. Panorama of Ukraine Agrarian sector. Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine. – 2012. – С. 70–75.
3. Олефіров О.В. Інформаційні системи і технології підприємства : / О.В. Олефіров, Н.М.Спіцина, Т.В.Шабельник. – Донецьк : Дон НУЕТ, 2010.

Исследована система формирования и использования информационного потенциала предприятия в рыночной системе.

Информационный потенциал предприятия, стратегические информационные системы, модель информационного потенциала, рыночная система.

The article dedicated to research of structure and state of enterprise information potential in market system.

Enterprise information potential, strategic information systems, enterprise information potential model, market system.